

Perzijski šál.

Šaloigra v jednom dejanji.

Spisal

Aleksander Dumas.

Preložil

Ivan Kalán.

Izdalo in založilo

Dramatično društvo v Ljubljani.

V Ljubljani.

Natisnila „Národna tiskarna“.

1884.

O S O B E:

Konrad pl. Francarville, pomôrski kapitan.

Ana Wilkinsova, mlada vdova.

Pacifique, žandárski brigadir.

Jean, kletar, } v gostilni.

Hišna, }

Žandárji.

Godí se v Calaisu.

Prizorišče : Gostilnična dvorana v Calaisu. Srednja vrata.
Na desni strani vrat je okno. Stranska vrata ob obeh
stranéh. Spredaj na desni kamín, na njem zrcálo. Na
levi miza s pisnim orodjem. Naslanjáči i. t. d.

Prvi prizor.

Brigadir. Jean.

Brigadir. Gostilničarja torej ni domá?

Jean. Ne, gospod Pacifique, domá ga ni.

Brigadir. Naznani mu torej Ti in povédi,
da je nova policijska postava za gostilničarje
„zunaj“.

Jean. Takó, „zunaj“ je? Kaj je li „notri“?

Brigadir. Ostra in sicer najostrejša dolžnost
potnih listov za potnike, in posebno za ženski
spol. Zglásiti se jim je pri gosposki v dvanajstih
urah!

Jean. Saj je bilo úže zmerom takó, gospod
Pacifique!

Brigadir. Ali se je vselej zopet pozabljaló.

Jean. Kar se tiče žénsk, tega ne umejem.

Brigadir. Saj ti ni treba. Toliko ti pa vender zaupam, da je neko človeče iz óne rubrike učinilo veliko hudodélstvo, jedno in dvajset let staro. Velikost tri črevlje dvanajst palcev, oči sínje, lase rujave, barva na obličji izpremenljiva — in to nam je prijeti.

Jean. Kaj pa je storila hudega, gospod Pacifique?

Brigadir. Ostrupila je svojega možá, nekega lorda, in ima boje da zopet take možitvene namére.

Jean. Bà! Če ni nič družega, nego lord Anglež —

Brigadir. Neizkušena mlada krí, Angleži so tudi ljudje — to si zapomni, in policija hoče, da je takó. Torej preskrbi mi potne liste, sicer pridem pónje sam. Zapomni si! (Odide.)

Jean. Bodem, gospod Pacifique!

Drugi prizor.

Jean (sam).

Kaj se ima neki policija vtikati v to? — Kaj je to mari nam Francozom, če Angleži požirajo strup? — Saj nam še marsikaj družega

pogoltnejo izpred nosá! Ko bi bil jaz policija — na! — Ahá! evo ti précej potovalke —

Tretji prizor.

Jean. Ana. Hišna (devajoč potno torbico na kamín).!

Ana (vstopaj). Vse jedno mi je, kamor me nastaniš, dete moje — mudim se le jedno uro v Calaisu.

Jean (hišni, skrivaj). Tudi nam je vse jedno — prirédi ji brž kako sobo — in če bo le z jedno nogó stopila vánjo, morala bode plačati popolno. (Hišna odide na levo.)

Ana. Ali bom dobila pri vas konje in voz?

Jean. Dobili in še v hiši, odkar so na postrežbo posebni konji.

Ana. Tem bolje. In ko bom le še s colnim ravnateljem govorila — kako bi pač to najbolje začela?

Jean. Treba Vam, gospá, samó obgovoriti ga; saj ni ošaben.

Ana. Jaz le menim, kakó bi ga mogla videti?

Jean. Najbolje tukaj-le skozi okno, kajti vsak dan gré po dvakrat todi mimo.

Ana. Za Bóga, o tem ni misliti! Prednašati mu imam neko pritožbo —

Jean. Prenašati? Prenašajo pri nas postreščeki —

Ana. Dobro. Pišem mu. (Séde k mizi in piše.) „Gospod ravnatelj! Gospá Ana Wilkins, rojena pl. Beaufort, prosi Vas ustnega razgovora o nekem šálu, katerega so mi colni uradniki dejáli v prepóved, ako tudi sem ga kupíla v Parizi. Nádejam se, da tehtoviti dokazi o tem odpravijo vse zapréke in ga takísto najhitreje zopet dobim — in takó dalje — in takó dalje“ — Evo, prijatelj ljubi — précej ga odnesíte!

Jean. Mislite si, da ga uže ima.

Ana. Toda, odgovor!

Jean. Postrešček tjà, postrešček sèmkaj! Mislite si, da ga uže imate. (Odide.)

Ana. Le hitíte!

Četrta prizor.

Ana (sama).

Takó lep šál, in prístoji mi kakor nobeden drugi! — A na grde colne uradnike še nisem

prehuda zavoljo tega — menili so morebiti le da izpolnujejo dolžnost svojo. — To je res neprijetna dolžnost! In republiko imamo. Lepe ti svobode! — Ali tuji gospod, ki mi je to storil, in si vse tako izmislil, kakor svoje znanje z menoj! — To je ostudno! — No, kdor je živel dvé leti ónkraj oceana, zabava se pač z rojakom. A vedno me je spremljal kakor senca, dokler smo bili na ladiji. Videl se mi je tudi uljuden, izobražen mož. — Toda, po tem neopravičenem vedenji! — Kaj li se je zgodilo ž njim? — Vse jedno, kjer in kadar koli se zopet snideva, ne pozabim mu tega.

Peti prizor.

Ana. Konrad.

Konrad. Sem li jaz tisti srečnik, milostíva gospá, o katerem govorite, da ga ne zabite nigdar?

Ana. Kakó, gospod, Vi? —

Konrad. Res, milostíva moja, jaz —

Ana. Takšnega veselja bi se ne bila nadejala —

Konrad. Smem li verjeti?

Ana. Povédi Vam vést!

Konrad. Vestí niti ne vprašam, prevesel sem, da bivam z Vami v istem hotelu —

Ana. Res le slúčaj?

Konrad. To Vam povédi bistrumje Vaše!

Ana. Resnično gospod, čúdim se hladnokrvnosti Vaši.

Konrad. Hladnokrvnosti zahteva opravílo moje. Jaz sem mornar, kakor mi je bilo čast povédati Vam.

Ana. Takó? Ne spominam se, kaj ste mi pravili — tudi se nečem —

Konrad. Dovolite, milostiva gospá, spomin je delo glave in je po vse neodvisen od volje; in če se bodete kedaj spominali mene, ne pomaga vse hotenje prav nič. Kakor pravim — prvo stori duhovita glavica — dokler, takó se nadéjam, ne prevzame tega srce Vaše.

Hišna (z leve). Soba milostive gospé je pripravljena. (Odide po sredi.)

Ana. Uže dobro! (Konradu.) Srce moje? — Zdi se mi celó, da ste govorili o srci mojem!

Konrad. Aj, pač da —

Ana. In iz kakóvega uzroka?

Konrad. Iz tega uzroka, da nam je ljubi Bog vsem dal srce — pravijo, da se mu je to zdelo nad vse potrebno, ka bi nam storil življenje pri-

jetno. Če pa Vam je bilo neprijetno, da sem bil takó brezoziren, da sem uže sedaj govoril o tem, oprostite me in dovolite mi, da — (Pozdravi jo in se nosi, kakor bi hotel iti.)

Ana. Dovolite, gospod, da Vam prej izrazim svoje zavzetje, ker mi delate razprave o srci mojem, kajti če se ne motim, imeli bi marsikaj drugega obravnavati z menoj!

Konrad. Oh? Smém li razjasnenja —

Ana. V mislih mi je kašmirski moj šál! —

Konrad. Dà, res! Ali ker niste začeli o njem Vi, menil sem, da bi Vam bil to neprijeten spomin —

Ana. Oj, več nego li neprijeten, prisezam Vam —

Konrad. Obžalujem res prav iz srca, da je nepremišljena šala —

Ana. Šala? Izdali ste šál moj, rekoč, da je utihotápljeno blagó, in to imenujete šalo? — V takih stvareh sem jaz menj ozirna od Vas, gospod, kajti jaz to imenujem ostudno izdajstvo!

Konrad. Oj, gospá milostíva, ta beseda je rezkà!

Ana. Res, izdajstvo, izdaja in z obteževalnimi okoliščinami!

Konrad. Na mojo besedo, gospá milostíva, Vi ste ostrejša od državnega pravdnika — ta bi

me morebiti za vse življenje zvezal, a bi mi poleg tega vendar pustil življenje.

Ana. Ej, Vaše besedíčenje! Saj je res tudi ugoden trenutek zánje!

Konrad. Mirújte, Vi me dolžite, jaz se opravičujem.

Ana. Opravičujete! Vi? Res, radovedna sem. Mi li niste natvézli, da je moj šál utihotápljen?

Konrad. Sem, milostiva moja —

Ana. In to je bila pač neresnica!

Konrad. Bila, premilostiva moja —

Ana. In bili ste také ljubeznivi, da ste me izdali colnim uradnikom?

Konrad. Resnično!

Ana. No, torej!

Konrad. Torej, no?

Ana. Ali mi bodete odgovarjali?

Konrad. Če bodete premilostivo vpraševali —

Ana. Zakaj ste pustili šál moj dejati v prepóved?

Konrad. Nič lagljeje, nego li to . . .

Ana. Takšne so besede Vaše!

Konrad. Šál je bil tursk, a jaz sovražim Turke. Turki ljubijo preveč žensk — jaz bi mogel ljubiti le jedno!

Ana. Kaj je to meni mári?

Konrad. Kdo vé?

Ana. No, moj šál —

Konrad. Blagó je bilo le srednje vrste —

Ana. Najfinejši tibet!

Konrad. Vzorek prav vsakdanj —

Ana. Najokusnejši, kar jih je bilo dobiti po vsem Parizi. Ni mu jednacega!

Konrad. In višnjev — ta barva nima nikacega pomena — to je neumna barva!

Ana. Očí moje se Vam zahvaljujejo na laskanji Vašem.

Konrad. Kaj! Imate li višnjeve očí?

Ana. Kakor se vidi, nimate Vi nikakersnih.

Konrad. Prav pravite! — No, očém mojim je to najljubša barva.

Ana. Ostanite pri stvari. Pogledali ste moj šál baš takó malo, kakor očí moje — kajti zelen je — čujte, gospod, zelen!

Konrad. Čujem, zelen; videl pa nisem. No, do barve mi uže ni toliko — ali do Vašega odpuščanja!

Ana. Kakó? Vi bi si mogli domišljati? —

Konrad. Dà, če mi nečete odpustiti, čemú li si bélim glavó z opravičevanjem?

Ana. Da bi bila čula le jedno opravičevanje!

Konrad. No, torej! (Gleda pozorno okoli sebe.)
Toda, št!

Ana. Kdo li bi tu poslušal?

Konrad. Z najstrožjim zaupanjem, torej —

Ana. Torej?

Konrad. Imel sem za kakih sto tisoč frankov turskih šalov v prtljagi svoji. S tem, da sem sum zavalil na Vas, odtegnil sem se zádrghi sam.

Ana. Kakó?

Konrad. Saj ste hoteli, da se opravičim.

Ana. To opravičenje je lepo! In Vi ste torej? —

Konrad. Res, sem!

Ana. Tihotapec? Pí!

Konrad. Ali se potezate za colnino? Pí!

Ana (zaničljivo). Dosti je, gospod!

Konrad. Kdo li se ne bavi dan danes s tihotapstvom? Izvirnih dél pisatelji tihotapijo s tujimi tvarinami, politiki s tujimi mislimi, pregovarjalci ljudstva s tujimi denarji — saj se tihotapijo celó v konstitucijo tuji pristavki!

Ana. Molčíte mi o politiki!

Konrad. Sedaj tudi ni več politično, če politizujemo!

Ana. Torej ste za mnogo tisoč šalov počrnili?

Konrad. Počrnil? Dovolite, rudeče, zelene, bele —

Ana. Torej upam, da mi bodete mojega nadomestili?

Konrad. To ni nič več, nego li se spodobi. Smem li prositi Vaše adrese v Parizu? In najljepši — —

Ana. Jaz ne potujem v Pariz. In Vaša prtljaga je tukaj! Torej si lahko précej sama izberem! Če namreč šála svojega več ne dobim, kajti pisala sem colnemu ravnatelju.

Konrad. Brezvspešen trud! Colnega ravnatelja ni v mestu.

Ana. Vi to veste?

Konrad. Kot tihotapec!! —

Šesti prizor.

Prejšnja. Jean.

Ana. No, kaj prinašate?

Jean. Prinašam odgovor od colnega ravnatelja in colni ravnatelj Vam ne more poslati odgovora, ker je na kmetih.

Ana (Konradu). Vi umejete rokodelstvo svoje.

Jean. Ukazuje li milost Vaša še kaj drugega?

Ana. Dà! — Velíte prtljago tega gospoda prinesti semkaj.

Jean. Prtljago?

Ana. No, dà!

Jean. Meni li milost Vaša potno torbo ali papigo tega-le gospoda? Druge prtljage nima gospod.

Konrad. Sluge mojega pač še ni v hiši!

Jean. Dovolíte, gospod, sluga je uže prišel s prtljago in ptičnikom gospoda kapitana Francarvilla, takó je imenoval gospoda. In to je vse, dejál je, kar ima gospod kapitan.

Ana. Uže dobro! Le idite!

Jean. Na službo — prosil bi samó še prej milostíve gospé potni list.

Ana. Pozneje!

Jean. In gospoda milostívega tudi!

Konrad. Evo!

Jean. Hvala Vama lepa! — Gospôda, oprostite, meni ni nič mari — to je ljubezen policije. Zaradi mene naj bodo gospôda táka al táka, meni je vse jedno kakeršna so. Ali ker uže policija hoče svoj nos vtikati vmés —

Konrad. Uže dobro, uže dobro!

Jean. Meni je tudi prav! (Odide.)

Sedmi prizor.

Konrad. Ana.

Ana. Torej, gospod moj!*Konrad.* Torej, gospá milostiva!*Ana.* Gospod pl. Francarville?*Konrad.* Milostívi gospé na službo!*Ana.* Pomôrski kapitan?*Konrad.* Domovini na službo!*Ana.* Nimate li za ta novi nálog zopet kake bajke pripravljene?*Konrad* (vzame klobuk). Na mornársko besedo nimam je. — Izumljivost moja mi je pošla. Sedaj prosim, iščíte samí ključa do ravnanja mojega.*Ana.* Hm! Ni treba posebnega bistrega očesa, da ga najdem.*Konrad.* Torej?*Ana.* Srečali ste na kratki vožnji čez mórje neko damo — ta se Vam ne vidi baš grda — ali ne kaže gospodu pl. Francarvillu précej pozornosti, kakeršne ste morebiti vajeni. — To zbada — in pravi si: moram si izmisliti bajko ter storiti kar uže bodi, da se zanima záme, in náposled me bode pač morala zapaziti!*Konrad.* Recimo, da je temu takó, priznajte, da je ta črtež vdihnila zgolj prava ljubezen.

Ana. Ljubezen! — Da me ljubite. gospod?

Konrad. Do blaznosti. To ste morali uže spoznati iz črteža mojega.

Ana. Torej ste pa slabo zadeli, kajti zaničujem Vas.

Konrad. Res? Oj, hvala, tisočerna hvala!

Ana. Hvala za zaničevanje?

Konrad. Iz srca! — Vi presezate najdrznejše upanje moje, kajti bal sem se le jedinega: da bi ostali hladni proti meni. Sedaj sem miren, kajti zaničujete me in če bodem še kaj izumil k temu, da bi Vam bil neprijeten — porodi se sovraštvo — in to veste, od sovraštva do ljubezni je le jeden korak!

Ana. Ta prislovica je zeló stara.

Konrad. Dokaz, da je resnična — inace bi se ne bila postarala. — Torej, pri Vas: zaničevanje, pri meni: ljubezen — razmerje med nama je res za prva prav jasno.

Ana. Ne še tako popolnem, kajti Vi to veste, zakaj Vas zaničujem — ali jaz ne, zakaj me ljubite?

Konrad. Čisto jasno, ker sem Vas videl in je lepota Vaša kupila oči moje — ker o Vas sodim in zmatram srce Vaše za izvrstno.

Ana. In ta ljubezen se je prikazala v dveh urah? Od Dovera do Calaisa?

Konrad. Bog varuj! Uže za dva dni!

Ana. Dà, potem oprostite! Potem je posvečena po starosti. (Séde h kaminu.)

Konrad. Videl sem Vas v operi v Londonu, šel sem za Vami s svojim vozom — v hotélu sem zvédel, da ste prosti in sami svoji — in kar druží nebó, tega naj ne ločí človek!

Ana. Oh! Nebó druží?

Konrad. Oj, kar se tiče nebá, to poznam — zato sem mornár!

Ana. Čestitam!

Konrad. Za v bodoče? S kratka: zapustili ste London, jaz tudi, Vi ste v Calaisu, jaz tudi, in če greste Vi do konca svetá — jaz tudi!

Ana. Nádejam se, da mi ne bode takó daleč potovati!

Konrad. Tem bolje, kajti jaz mornár sem to pot uže večkrat preméрил!

Ana (zvoní). Preljubeznivo, gospod moj, prav sprétno zasukano in duhovito. Ali ker je sedaj, kakor ste dejali, za prva prav jasno, torej imam le še za bodoče to prošnjo, da mi šál moj zopet preskrbite. Po mojem odhodu mi ga bodo poslali iz hotéla.

Osmi prizor.

Prejšnja. Jean.

Ana. Ali bodem sedaj dobila konje?

Jean. Rezgetajo od same potrpežljivosti v hlevu, ker nimajo ničesa opraviti.

Ana. Dobro torej! — ukažite napréci. V desetih minutah odpotujem. (Konradu.) Gospod moj, čast mi je! (Odíde na levo.)

Deveti prizor.

Konrad. Jean.

Konrad. Ohó! Čast! Ta ostane, nadejam na stráni moji. — Menite li, gospá milostiva, da mi bodete kar takó odšli? — Bodemo videli! — Kletar!

Jean. Gospod milostivi!

Konrad. Koliko kónj imate v hlevu?

Jean. S šarcem štiri.

Konrad. Vseh skupaj?

Jean. Brez drugih domačih živalij. Kónj dovolj! Saj jih imamo samó za odpravljanje, odkar teče železnica.

Konrad. Reci torej upreči vse štiri v voz, ki ga je naročila gospá. Záme, razumeješ li?

Jean. Dovolite, gospod, ali gospá jih je prej naročila!

Konrad. A jaz plačam prej. Ná, evo ti deset louisdorov, če bodo odpeljali voz do prve pošte. Sluga moj naj séde vánj. Porôči mu to.

Jean. Deset louisdorov? To je pa druga pesen!

Konrad. Ostanè ti jih osem! Torej podvizaj se!

Jean. Hotel sem le od gospé —

Konrad (rine ga vènkaj). Hitro, pravim —

Jean. A policija —

Konrad. Hôdi! (Vrne se.) Bil je skrajni čas!

Deseti prizor.

Ana. Konrad.

Ana (išče po mizi). Oj, grdi potni list — kam sem ga le založila? (Zapazi Konrada.) Oh! Ste li še tukaj, gospod?

Konrad. Kakor bi mi bilo nebó odmenilo, da še jedenkrat uživam nepričakovano srečo —

Ana (išče po kamínu). Oh! moj Bog! Sam slučaj — iščem potnega svojega lista, a menim res, da sem ga zabíla v Doveru. (Išče v potni torbi.)

Konrad. Torej ste se odločili, da potujete?

Ana. Popolnem!

Konrad. Ne morejo Vas udržati niti prošnje, niti rotnje?

Ana. Niti rotnje, niti prošnje!

Konrad. Torej me še sovražite?

Ana. Oh, ti ljubi Bog, ne! Preskrbite mi šál moj in šala Vam bodi odpuščena.

Konrad. Ali vender še hočete potovati?

Ana. Ko bodo le konji — zdí se mi, da jih uže čujem —

Konrad. Nikakor ne! Žrtvujte mi vsaj še poslednje minute!

Ana. Čemú?

Konrad. Kdo vé? Saj se je pač Julija v petih minutah zaljubila v Romeja.

Ana. Romejo ni bil pomôrsk kapitan.

Konrad. Imate li kaj zoper ta uboga bitja?

Ana. Nič, razven tega, da kadé, kolnejo in —

Konrad. Jaz nikoli ne kadim, in kar se ti kletve, menim, da sem Vam za malo hipov n jinega nežnega razmérja dokazal, ka se ta slava navada še ni ukorininila v govorjenji mojem.

Ana. Čemú je vse to?

Konrad. Dovolite. Prej ste me zaničevali, baš sedaj pa ste se izrazili, da me ne sovražite več, torej je uže čas pripravljati se na to, da me boste ljubili.

Ana. Gospod, jaz nikdar ne bom ljubila moža, ki deset mesecev vsakega leta potuje okoli svetá. — A kje li je ostal voz?

Konrad. Torej me le brez skrbi ljubite, kajti vložil sem prošnjo za dopust. Tu na Francoskem se nikdar ne vé, kateremu gospodu služimo!

Ana. Oh!

Konrad. Vidite torej, da spadam v vrsto soprogov, ki se držé dóma. Poleg tega imam hišo v Parizi, štirideset tisóč frankov letnih obrestij, posestvo na kmetih, ložo v véliki operi —

Ana. Stojte s tem čarovnim perspektivnim slikanjem, gospod: oddala sem uže roko in srcé.

Konrad. To, se vé, daje stvári drugačno lice. In prihajate iz Novega Jorka, da —

Ana. Da se zaročim z možem, ki ga ljubim in ki me pričakuje.

Konrad. S tem še ni nič dokazano!

Ana. Kako to, da še ni s tem celó nič dokazano!

Konrad. Ne „takó“ veliko. — Tudi jaz

sem odpotoval iz Pariza, da bi v Novem Orleansu vzela deklico, ki me je ljubila in me čakala!

Ana. No, in?

Konrad. Navzlic vsi ljubezni in navzlic vsemu čakanju je vzela vender družega!

Ana. Veseli me, da prenašate svojo usodo s tako prečudno filozofijo.

Konrad. Ej, no, to Vam je razumljivo, da mi je ostalo le dvoje: ali da skočim v vodo, ali da se utolažim. Prvo bi bilo nekoristno, kajti znam plavati, kakor divjak — torej sem se rajši utolažil.

Ana. Resnično, Vi ste najčudovitejše bitje, s katerim sem prišla v dotiko. V srečo slišim konje, sicer, kdo vé? Morebiti bi me bila radovédnost, da studiram to čudo, utegnila napotiti —

Konrad. Da bi ostali tu?

Ana. To bi bilo mogoče.

Konrad. Gospá milostíva, bodite torej umirjeni.

Ana. Kakó to?

Konrad. To niso bili Vaši konji, ki so dohajali, nego Vaši konji, ki so odhajali.

Ana. Kakó?

Konrad. Z Vašim vozom!

Ana. Dosti je šale!

Konrad. Preveč, kakor sedaj sam uvidévam! Prosim tisóčkrat odpuščanja — ali nisem poznal

opravka Vašega, ki Vas je privedel nazaj na Francosko. Videl sem v Vaši želji, da odpotujete, le naméro, umekniti se meni . . . mene je nagibalo nasprotno hrepenenje — in zató —

Ana. Le na dan — kaj ste storili?

Konrad. Zató sem štiri jedine konje iz hleva dal upréči v jedini voz iz kolárne, ter poslal slugo svojega z vozom v Boulogne, kupovat ostrig.

Ana. V Boulogne?

Konrad. Dà, tamo se dobé mnogo boljše nego li tu v Calaisu.

Ana. Ne, to preseza vse — preveč je, gospod —

Konrad. Milost, čestita gospá, premislite vender, da mi ni bila znana svrha Vaša —

Ana. Ne, to je grdó, to je neoprostivo! Takó zlorabiti slabôto uboge, zapuščene ženske! — Oj, gospod —

Konrad. Gospá milostíva —

Ana. Ne hodite mi blizu — niti ne govórite z menoj.

Konrad. A dovolíte, gospá milostíva, saj se zakasnite le nekoliko ur —

Ana. Ali pa veste tudi, gospod, če ni ta zakasnitev grozovita bolečina mojemu srcu? Če ne uničuje nekega najljubšega mi črteža, nekega iznenadenja, o katerem sem uže dolgo sanjala?

Konrad. Ali je mogoče?

Ana. Veste li tudi, da sopro, ki sem si ga izvolila, uže dvé leti samoten gine od koperjenja tér vzdihujé pričakuje vrnitve moje?

Konrad. Uže dvé leti?

Ana. Dvé leti, gospod. In zgolj taka ljubezen je vredna vzajemne ljubezni in priznavanja, vsega žrtvovanja ženskega bitja. — Res, gospod, dvé leti uže, od onega dné, ko so me prisilile družinske razmere vzeti nekega starčka, s katerim sem šla v Ameriko, obsódil se je prejšnji moj zaročenec v samotarstvo in popolni ločitvi od svetá. — „Potujte,“ bile so njegove poslednje besede, „tudi jaz se bodem ločil od svetá, kateremu se več no prištévate. V samoto se bodem zakopal živ, dokler me ne boste kedaj zopet vzbudili z besedami: Vrnila sem se, tvoja sem!“

Konrad. To je dejal in tudi storil?

Ana. Storil, gospod, in ni mu ostala niti tolažba, da bi mi bil smel pisati — kajti prepovídala sem mu to.

Konrad. Potem, se ve, delate prav. Ljubite ga, vzemite ga — mladenič je več vreden od mene -- kajti jaz bi bil —

Ana. V vodo skočil?

Konrad. Ne! Ali svinčénko — ali pa bi

bil šel za Vami — toda dvě leti v samoto se potisnil — ne, tega ne bi bil storil!

Ana. In zató ga tudi ljubim, gospod, in sem ga hotela danes, baš danes iznenaditi — o njegovem rojstvenem dnevu srédi sorodnikov in prijateljev njegovih —

Konrad. Je li to sramota?

Ana. Prikazati sem se hotela zdajci pred njim ter mu zaklicati: tudi jaz ti prinašam vezilo: srcé svoje, roko svojo na veke! — In to veselje, to srečo ste mi uničili!

Konrad. Oh, jaz —

Ana. Idite mi izpred očij, rotim Vas, ne prikažite se mi nikdar več!

Konrad. Milost! Milost spokorjencu! Moj Bog, ko bi bil védel — ko bi bil mogel misliti! — Oj, verjemite, te solzé, ki Vam tekó iz očij, katere bi rad s krvjó odkupil, te so najgrozovitejša kazen moja. Toda umirite, potolažite se. Dobóde se še več vóz v mestu — preskrbel Vam bodem jednega, kupim ga, ukradem! — Potovali bodete, potovali, premilostíva gospá, na besedo mojo, prisezam Vam. — Potovali bodete in da moram sam namestu kočijaža sedeti na kozlu ter Vas voziti, kakor svoj čas kraljič Albert kraljico Viktorijo! (Odide.)

Jednajsti prizor.

Ana (sama).

Bogú bodi hvala! Če ni bila to morebiti zvijača? Toda ne, videl se mi je res ginjen in skesán! Saj je vender boljši, nego li sem mislila. (Pogleda na uro.) Uže je osem! Moj Bog, kakó mine čas! Se vé, če se človek takó jezi —

Dvanajsti prizor.

Ana. Jean.

Jean. Ste li, gospá, našli potni list?

Ana. Nisem, saj tudi ne vém — ali prej še nekaj —

Jean. Izvolite?

Ana. Ko ne bi bilo mogoče dobiti vožnjih kónj, ali ne bi se mogel poslati brzoték v grad Chaumont?

Jean. Mogel, to bi se moglo, vender —

Ana. Deset louisdorov za to —

Jean. Strela — gospá milostiva plačujejo, kakor bi bili milostiv gospod! Bodem uže preskrbel vse.

Ana. Ako bi namreč gospod pl. Francarville —

Jean. Evo ti gospoda kapitana samega —

Trinajsti prizor.

Ana. Konrad. Jean.

Konrad (žalosten). Vse je preskrbljeno, gospá milostíva! V petih minutah bode voz naprežen. Še danes se Vam izpolni Vaše veselje, in le jaz bodem moral vse svoje življenje oplakavati sèn jednega hipa.

Jean (na stran). In jaz deset louisdorov!

Ana (podá mu roko). Hvalo Vam, gospod pl. Francarville, na Vaši pravi uljudnosti, in ko bi Vas kedaj usoda privedla v naše obližje, veselilo me bode pokazati Vas soprogu svojemu.

Jean. A brzoték za v grad Chaumont?

Ana. Nepotreben je sedaj. — To v povračilo, prijatelj moj! (Dá mu denarja.)

Jean (na stran). Brzoték bi mi bil ljubši. Uže zaradi nenavadnosti — ná! (Odide.)

Štirinajsti prizor.

Ana. Konrad.

Konrad. Oprostite — a čul sem baš imenovati grad Chaumont: je li ta smoter Vaš?

Ana. Se vé da. Ste li znani tamkaj?

Konrad. Poznam gospoda samega.

Ana. Barona Ernesta pl. Montalais?

Konrad. Baš njega! On je netják moj!

Ana. Netják Vaš — kakó li?

Konrad. Kakó li je netják moj?

Ana. No, se vé!

Konrad. Oh, moj Bog!

Ana. Kaj neki?

Konrad. Je li mogoče!

Ana. Ali, kaj pa?

Konrad. Oh!

Ana. Moj Bog!

Konrad. Oj, gospá milostiva —

Ana. Toda, gospod —

Konrad. Zberíte vse moči svoje, vso svojo zavest —

Ana. Vi me plašite! Kaj, ko bi bil gospod pl. Montalais —

Konrad. Dà!

Ana. Bolán?

Konrad. Ne!

Ana. Za Boga! — Mrtev?

Konrad. Huje —

Ana. Ali, kaj pa?

Konrad. On je netják moj!

Ana. No dà, ali —

Konrad. Netják moj, ker je —

Ana. Vi me slepíte —

Konrad. Ker se je oženil z mojo netjákinjo.

Ana. Oženjen!!

Konrad. Takó oženjen, kolikor mogoče!

Ana. Ni res!

Konrad. O Bog, saj sem ga védel pred
oltar —

Ana. Vi?

Konrad. Ostal Vam je res mož-beseda kar se tiče pokopanja — samó ne dolgo — ne za vso večnost. In ko sta teta moja s hčerjó zašli v samoto njegovo ter mu prigovarjali in ga tolažili, odločil se je s časom, biti srečen soprog in oče —

Ana. A jaz Vam pravim, da to ni mogoče.

Konrad. Dovolite, kar se tiče tega — poznate li pisávo njegovo?

Ana. Poznam! Pokažite —

Konrad. Evo nekega njegovega pisma, ka-

tero sem vzprejel v Londonu: — „Moja žena je srečno porodila dečka.“ (Pokaže ji pismo)

Ana (brsne pismo nazaj). Oj, gospod!

Konrad. Dà, kaj morem jaz zató?

Ana. Pustite me! Uže na prvi pogled se mi je zdélo, da mi prinašate nesrečo, a tega pač nisem mogla misliti, da je bila mržnja moja do Vas takó bolestno opravičena!

Konrad. Pomislite vender —

Ana. Nič! Stráni pojdem, če mi ne boste zopet pridržáli kónj in vozá.

Konrad. Na razpolaganje so Vam — da sem o svojem žalostnem slovésu vsaj takó srečen, izkazati Vam to poslednjo ljubáv.

Ana. Uže dobro! — A še neko prošnjo!

Konrad. Neko prošnjo?

Ana. Ne dajte mi nikdar več videti svojega obraza, kajti, ko bi še kaka nesreča preostala záme, nakopali bi mi jo Vi — Vi, s svojim zlim pogledom! — Ne! Nikari me ne pogledite! Nikari me ne glejte! (Odide naglo v svojo sobo.)

Petnajsti prizor.

Konrad.

Oh, to pot je bilo jasno! — Odpuščen in optima forma! Bedák jaz, da sem ji preskrbel voz! — Res, da bi bil vse to prej védel; vrag me vzemi, če ne bi bil zadel zli moj pogled vseh kónj v Calaisu!

Šestnajsti prizor.

Konrad. Brigadir. Pozneje Jean.

Brigadir (govorí skozi vrata). Če ženska nima potnega lista, torej ne smé nikamer!

Konrad. Kaj čujem! (Brigadirju.) Kaj pravite Vi, brigadir?

Brigadir. Oh! Vi, gospod kapitan?

Konrad. Ne pustite te dame potovati? Ker potni list —

Brigadir. Stroga povelja! Če pa hočete morda zánjo biti porok — potem bi bila druga.

Konrad (premišljujé). Dovolite!

Brigadir. Dà, če nima potnega lista, ostane takó!

Konrad. Zvest služabnik gosposke svoje. Neizprosljiv kakor usoda!

Brigadir. Usoda moja je policija, in kar ta stori, storjeno je prav.

Konrad (potreplje mu na ramo). Vi niste takov, ki bi se dal slepiti lepim očem.

Brigadir. Policija ne vé nič o lepih očéh.

Konrad. Š polno mošnico —

Brigadir. Če mi kdo ponudi polno mošnico, vtaknem jo v žep —

Konrad. Oh!

Brigadir. Osobo pa tudi pod ključ.

Konrad. Brigadir, Vi ste ponos nežno-čutečega žandárstva!

Brigadir. Kapitan, osramótili ste me — ali jaz sem žandár, človek se mora navaditi.

Konrad. Blaga duša! (Jeanu, kateri nastopi z lučjo.) Kletar! Ponižno moje priporočilo milostivi gospé tamkaj, in reci ji, da sem odpotoval.

Jean. Zgodí se! In če pride Vaš sluga z ostrigami —

Konrad. Naj jih pojé in potem gré za menoj v Pariz. (Odide.)

Jean. Dobro, ubogava in jih pojéva.

Sedemnajsti prizor.

Ana. Brigadir. Jean.

Ana. Zdí se mi, da je šel! — Kakó, neki žandár?

Jean. Ne ustrašite se, gospá milostiva, ta je gospod Pacifique, ki hoče Vaš potni list.

Brigadir (priloží roko na klobuk). Vse spoštovanje lepemu spolu, ali —

Ana. Moj Bog, ljubi gospod, hišna moja je bolna ostala v Doveru, in ta je imela potni list —

Jean. Torej bodemo pa konje le zopet dejali nazaj v hlev, in Vi gospá boste tudi tukaj ostali.

Ana. Kakó?

Brigadir. Dà, če se ne izkažete —

Ana. Ali —

Brigadir. Če morebiti gospá ne poznate koga tu v Calaisu —

Ana. Nikogar — toda, vender, gospoda pl. Francarvilla.

Brigadir (izvléče list iz žepa). Jeden hip — „Očí modre — to se ujema — lasjé rujavi — ujema se — velikost tri čevlje dvanajst palcev — ujema se — starost! jedno in dvajset“ — utegnulo bi se ujemati.

Ana. A to je prav popis moj —

Brigadir. No, če sami priznavate —

Jean. Oj, sama priznava! (Séde na stol.)

Ana. Nikakor ne — čudila sem se le o podobnosti —

Brigadir. O podobnostih se vsakdo čudi. S kratka, ker gospé ne pozná nihče v Calaisu, iti ji je z menoj pred gosposko!

Ana. Usmiljeni Bog, ni mogoče! (Jeanu.) Prijatelj blagi, rotim Vas, pokličite hitro gospoda kapitana —

Jean (ziblje z nogama). Oho! Prijatelj blagi! — in vrhu tega je še odpotoval!

Ana. Odpotoval?

Jean. Ter Vas pozdravlja!

Ana. Tecíte za njim — brzo! Morebiti ga bode te še dobili!

Jean. Brzo! Têci? — I čemú li?

Ana. Deset louisdorov, če ga privedete semkaj!

Jean (skoči po konci). Deset louisdorov? Brzoték! (Odteče.)

Osemnajsti prizor.

Brigadir. Ana.

Ana. In sedaj, gospod, prosim Vas samó pol ure še, če morebiti še kapitan ni odpotoval. — V tem pa pišem župánu — pol ure samó še, ni li res, gospod? (Dá mu mošná.)

Brigadir. Dovóljeno, iz spoštovanja do lepega spola! Lehko je biti žandár, pa vender človek! A gosposki moram poročati, in ko bi gospá morebiti mislili, da morete uiti? — ni misliti ne! K vsakem izhodu postavim jednega žandárja, in na pot pred vrata dvá.

Ana. Kolikor hočete — samó —

Brigadir. Ne, nič več! (Kliče skozi vrata.) Žandár! semkaj k vratom! Nihče noter nihče venkaj! Razumel? (Med vrati.) Še osem in petdeset minut, gospá! (Pozdravi po vojaški.) Spoštovanje lepemu spolu! (Odide.)

Devetnajsti prizor.

Ana. Pozneje Konrad.

Ana. Moj Bog! Kakov grozen dogodjaj! Ko bi le še Francarvilla mogli najti! — In to vse,

da bi bila nesramnega, nezvestega Ernesta prej videla — oj takó mi je, kakor bi se bila vzbudila iz težkih sanj. (Zunaj zvenčí sablja.) Ali ne — ne! Žandárji so zunaj! Oj, Bog! Kaj mi je storiti? — Umrla bodem od sramú, če pomislim! — (Trkanje na okno.) Kaj je to? (Trkanje.) Tam pri oknu — (stopi tja.) Kdó je?

Konrad (zunaj). Št!

Ana. On je! Oh, sam Bog ga je privédel nazaj. (Odpre okno.) Ali ste Vi, ljubi gospod pl. Francarville?

Konrad. Sem! (Skoči v sobo in pífne luč.)

Ana. Kaj li delate?

Konrad. Temoto! Da naju ne bode nič izdalo!

Ana. Véste li uže? —

Konrad. Vse! Zmatrajo Vas za drugo Borgio!

Ana. Ni li res, ljubi gospod pl. Francarville, Vi bodete porok záme?

Konrad. Ne pomaga nič — tukaj me ne poznajo. Le jeden pomoček je —

Ana. Kateri?

Konrad. Bég!

Ana. A kakó?

Konrad. Skozi okno!

Ana. Nikakor ne!

Konrad. Voz Vas čaka na óglu —

Ana. Ali —

Konrad. Ne izgublajte časa — tukaj, zavijte se v tá-le šál — in brž stráni!

Ana. Ne, ne!

Konrad. To je jedini pomoček!

Ana. Ne upam se —

Konrad. Jaz prvi lezem doli po lestvi —

Ana. Ne, dovolite, jaz prva — (stopi na stol pri oknu, tisti hip pak se prikaže brigadir zunaj pod oknom). Oh!

Dvajseti prizor.

Konrad. *Ana.* *Brigadir.* Pozneje *Jean.*

Brigadir (zunaj na lestvi). Spoštovanje lepemu spolu! Ali ušli pa vender ne bodete! Ujeta, golobica moja!

Ana (skrije se *Konradu* v naročaj). Oh, moj Bog! Branite me!

Jean (z lučjo). Glej! glej!

Ana. Kaj bode z menoj?

Konrad. Dà, tukaj stoji pač nekaj v mojem p otnem listu. —

Ana. V potnem Vašem listu?

Konrad. Saj veste, da sem se hotel v Ameriki oženiti — berite samí! (Podá ji potni list.)

Ana (číta, kamor ji kaže on s prstom). Gospod pl. Francarville -- in soproga njegova! — (dá mu list nazaj). Oj, gospod —

Brigadir. Vse spoštovanje lepemu spolu, na stran — žandárji! (Dva žandárja se prikažeta med vrati.)

Ana (tiho Konradu). A dajte mi vender brzo! (Vza me mu potni list iz rok in ga da brigadirju.)

Brigadir. Kaj je to?

Ana. ~~Aan.~~ Beríte vender, no — tu tukaj — (kaže mu dotično mesto).

Brigadir (číta). „Svobodno in nezadrževano — Gospod baron Konrad pl. Francarville z gospó!“ (Pogleda Konrada.) Kakó, kapitan?

Konrad (katerega se je Ana, po kratkem upiranji oklenila pod pazuh). Kakor vidite!

Brigadir. In baš sedaj še niste hoteli biti porok zánjo?

Konrad (tiho, brigadirju). Brigadir, al morete biti porok za ženó svojo?

Brigadir. Primaruha! Ne!

Jean (porogljivo). Menim, da ne!

Brigadir (razsrjen). Kaj?

Konrad (Ani). Oprostite, lepa gospá, bilo je pa tudi jedino pomagálo — bode moja poslednja

pregreha — in le glejte, prvo sem uže zopet poravnal. (Kaže šál, ki ga ima ogrnenega.)

Ana. Oh, šál moj! Vi blagi!

Konrad. Kar se pa tíče drugih pregeh —

Ana. Zánje se pozneje maščujem —

Konrad. In kakó?

Ana. Tu v potnem listu je zapisano!

Konrad (číta z nasmihanjem). „Gospod pl. Francarville —“

Ana (dá mu rokó). „In soproga!“

Konrad (poljubi ji rokó).

(Zástor pade.)

